

62 משהים אותם, **אי הדרה וְעָנָה** – אם התרנגולת חזרה וטענה במעיה
63 ביצים נוספות, **שְׂרִיין** – מותרות הביצים הראשונות באכילה, לפי
64 שהוכח שהתרנגולת אינה טריפה שהרי טריפה אינה יולדת, ואינה
65 יכולה ליצור ביצים חדשות, **וְאִי התרנגולת לא חזרה וטענה**, הביצים
66 הראשונות **אֶסְרִין**, שהרי עדיין יש ספק שמא התרנגולת טריפה
67 והביצים נטרפו עמה.
68 רבינא מבאר את קושיית רב אשי על אממר לפי שיטתו: **אִיתִיבִיה**
69 **רב אשי לאַמְיִמר**, כיצד אמרת שטריפה אינה יוצרת ביצים, והרי
70 שנינו (תמורה 5) שנחלקו רבי אליעזר וחכמים אם ולד טריפה מותר,
71 ושנינו על כך בברייתא ומוֹדִים רבי אליעזר וחכמים **בְּבִיצַת טְרִיפָה**
72 **שְׂאֵסוּרָה**, מִפְּנֵי שְׂגָדְלָה במעי התרנגולת בְּאִיסוּר. ואין אמרת שאין
73 ביצה לטריפה. **אָמַר לִיה אַמְיִמר** לרב אשי, הֲתָם מדובר בְּדִשְׁחִילָא
74 קָמָא – בביצים שנמצאו במעיה כשנטרפה, והביצים נוצרו קודם
75 הטריפה. הקשה רב אשי לאממר: **אִם בְּן** מדוע נכתב בברייתא 'מפני
76 שְׂגָדְלָה באיסור' ששמעם שכל גידולה היה באיסור, 'מפני שְׂגָמְרָה
77 באיסור' מִכְּעֵי לִיה, שהרי רק גמר היצירה היה באיסור. השיב
78 אממר: באמת הֲנֵי – צריך לשנות 'מפני שְׂגָמְרָה באיסור'.
79 הגמרא מבררת אין יעמיד אממר את מחלוקת רבי אליעזר ורבי
80 יהושע לשיטת רבינא. מקשה הגמרא: מאחר ולאממר טריפה אינה
81 יולדת, ואם כן אין לומר שיש מחלוקת האם ולד טריפה נאסר משום
82 זה וזה גורם, שהרי אין מציאות שטריפה מתעברת מזכר ויולדת, ואם
83 כן, **אֵלָא הָא דִּתְנִן** בברייתא, וְלֹד של בהמה **טְרִיפָה**, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
84 **אוֹמַר לֹא יִקְרָב לְגַבֵּי מוֹבָה**, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמַר יִקְרָב, בְּמֵאֵי קָא
85 מִיפְּלִגִּי. בהכרח שהאופן שעליו נחלקו הוא **בְּשִׁעִיפָה וְלִבְסוּף**
86 **נְטְרִיפָה**, משום שאם נטרפה קודם, שוב אינה מתעברת, ובוה נחלקו,
87 שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר עוֹבֵר יוֹךְ אִמּוֹ הוּא – הרי הוא כאחד מאִבְרִיה,
88 וכשואם נטרפה נאסר גם הולד, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר עוֹבֵר לֹא יוֹךְ
89 אִמּוֹ הוּא. וקשה, **אִי הָכִי**, אֲדַמְפְּלִגִּי לְגַבֵּיהּ לִפְלִגּוֹ הֲלֵדִיּוֹט – עד
90 שנחלקו האם הולד כשר להקריבו על המזבח, שיחלקו האם להדיוט
91 מותר לאוכלו, שהרי המחלוקת היא האם הולד טרף או כשר.
92 מתרצת הגמרא: תרתי העדיף להעמיד את המחלוקת לגבי מזבח,
93 כדי להודיעך בחו דרבי יהושע, שמתיר אפילו למזבח. מקשה
94 הגמרא: וְלִפְלִגּוֹ בְּהֵדִיּוֹט כדי להודיעך בחו דרבי אֱלִיעֶזֶר, שאוסר
95 אפילו להדיוט. מתרצת הגמרא: בְּחַ דְּהֵיתִירָא עֲדִיף לִיה.
96 מסיימת הגמרא: ומה ששנינו בסוף הברייתא, ומוֹדִים וְדָא – רבי
97 אליעזר ורבי יהושע בודאי מודים בְּבִיצַת טְרִיפָה שְׂאֵסוּרָה, מדובר
98 בְּדִשְׁחִילָא קָמָא שהיו במעיה בשעה שנטרפה, שהרי לאממר אין
99 ביצים הנוצרות בטריפה. שואלת הגמרא: מֵאֵי טַעְמָא שרבי יהושע
100 מודה בהם לאסור, אף על פי שהכשיר את הולד שבמעיה הבהמה
101 בשעה שנטרפה. משיבה הגמרא: גוֹפָה הִיא, שהרי הביצה מחוברת
102 בתרנגולת בגידים, ולכן מודה רבי יהושע שנטרפת עמה. אבל העובר
103 אינו מחובר לבהמה, ולכן אינו כירך אמו.
104 הגמרא מסיקה כיצד נפסק להלכה: וְהִלְכְתָא, כך היא צורת הברדיקה
105 בספק טריפה. בְּנִכְר, משהה אותו בְּלִ שְׁנַיִם עֶשֶׂר תְּלֹשׁ, ואם הוא חי
106 לאחר מכן בודאי לא נטרף, ושוב אין צריך לבדוק, לפי שטריפה
107 אינה חיה שנים עשר חודש. וּבְנִכְבָּה, כָּל שְׂאִינָה יוֹלְדַת היא עדיין
108 ספק טריפה, אך אם ילדה אפילו בתוך שנים עשר חודש בודאי אינה
109 טריפה. לפי שטריפה אינה יולדת.
110 הגמרא מבארת כמה זמן יכולה לחיות בריה בלי עצם: **אָמַר רַב**
111 **הוֹנָא**, כָּל בְּרִיה שְׂאִין בּוֹ עֶצֶם, אִינּוּ מִתְּקַיִם שְׁנַיִם עֶשֶׂר תְּלֹשׁ.
112 הגמרא מביאה מה הנפקא מינה בדין זה. מבארת הגמרא: **אָמַר רַב**
113 **פְּסָא**, שִׁמְעַ מִינָה מְדַרְב הוֹנָא, לגבי **הָא דְאָמַר שְׂמוּאֵל**, קִישוּת
114 שְׁהַתְּלִיעַ אִבְיָהּ – קישוא שהתלוע בעודו מחובר לקרקע, אֶסוּרָה
115 התולעת באכילה משום שהתולעת מהלכת בתוך הקישוא שמחובר
116 בקרקע, והרי זה נחשב שהתולעת שרצה על הארץ, והיא בכלל
117 הכתוב לגבי איסור שרצים (ויקרא יא כט) ב'שָׂרָץ הַשָּׂרָץ עַל הָאָרֶץ'. אבל
118 אם התלועה כשהקישוא תלוש, התולעת מותרת, לפי שאינה קרויה
119 שורץ על הארץ עד שתצא מהקישוא ותהלך על גבי הקרקע. ולפי
120 זה יש לאסור גם תולעת שנמצאה בדבר תלוש כאשר לא ידוע מתי
121 היא נוצרה, מחשש שמא נוצרה בעוד הפרי מחובר לארץ. אך מדברי
122 רב הונא יש ללמוד,

1 **שִׁחְלָא קָמָא** – ההריון הראשון **אֶסְרִין**, כלומר, הביצים שהיו
2 במעיה בשעה שנטרפה נאסרו עמה, משום שאמימר סבר עובר ירך
3 אמו הוא, וכאשר האם נאסרה, גם הביצים שהם חלק מגופה נאסרו.
4 אך ביצה שנוצרה מִפְּנֵי וְאִילָה, לאחר שנטרפה, הִנּוּה לִיה זֶה וְזֶה
5 גוֹרָם וּמוֹתָר, והיינו שדבר שאיסורו דוידר גרמו לו שיגדל, מותר, וכן
6 כאן גם האם הטריפה וגם האב הכשר גרמו ליצירת הביצה, ולכן היא
7 מותרת.
8 מקשה הגמרא: **אִיתִיבִיה רַב אַמְיִמר**, כיצד אמרת שביצה
9 שנוצרה לאחר שהתרנגולת נטרפה, מותרת משום זה וזה גורם, והרי
10 שנינו (תמורה 5) שנחלקו רבי אליעזר וחכמים בולד טריפה, לרבי
11 אליעזר אסור להקריבו, וחכמים התירו, ושנינו בברייתא על המשנה
12 זו, וְשְׂוִין רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וחכמים **בְּבִיצַת טְרִיפָה שְׂאֵסוּרָה**, מִפְּנֵי
13 שְׂגָדְלָה במעי התרנגולת בְּאִיסוּר, מפורש אם כן שביצת טריפה
14 אסורה. השיב אממר לרב אשי: כל מה שהתרתי הוא משום זה וזה
15 גורם, אך הֲתָם בברייתא מדובר בְּסִסְפָּא מֵאֶרְעָא – בתרנגולת
16 טריפה שלא התעברה מזכר, אלא היא מעצמה מתחממת בארץ
17 ומטילה ביצים, והביצה נאסרת מאחר והיא נוצרה רק מתרנגולת
18 טריפה, ויש רק גורם אחד. מקשה הגמרא: וְלִישְׁנֵי לִיה – שאמימר
19 יתרץ לרב אשי שהברייתא מדברת בְּשִׁחְלָא קָמָא – בביצים שנמצאו
20 במעיה כשנטרפה, שהרי בהן מודה אממר שהן טריפה. מתרצת
21 הגמרא: **אִם בְּן** מדוע נכתב בברייתא 'מפני שְׂגָדְלָה באיסור' שמשמע
22 שכל גידולה היה באיסור, 'מפני שְׂגָמְרָה באיסור' מִכְּעֵי לִיה, שהרי
23 רק גמר יצירתה היה באיסור, ותחילת יצירתה היתה קודם שנטרפה.
24 הגמרא מבררת את מחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע לדעת אממר.
25 מקשה הגמרא: מאחר ואממר פירש שהברייתא שמודים רבי אליעזר
26 וחכמים בביצת טריפה לאסור, עוסקת ב'ספנא מארעא' שיש רק גורם
27 אחד (הנקבה), אם כן **אֵלָא הָא דִּתְנִן** – ששנינו בברייתא, וְלֹד של
28 בהמה **טְרִיפָה**, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר לֹא יִקְרָב לְגַבֵּי מוֹבָה, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
29 אוֹמַר יִקְרָב, בְּמֵאֵי קָא מִיפְּלִגִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר ורבי יהושע (שהוא
30 חכמים), על כרחך בְּאִיסוּר שְׂגָמְרָה וְלִבְסוּף עִיפָה שיש זה וזה גורם
31 ליצירת הולד, הזכר הכשר והנקבה הטריפה, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר זֶה
32 וְזֶה גוֹרָם אֶסוּר, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ סָבַר זֶה וְזֶה גוֹרָם מוֹתָר. **אִי הָכִי** –
33 ואם כן קשה, אֲדַמְפְּלִגִּי לְגַבֵּיהּ לִפְלִגּוֹ הֲלֵדִיּוֹט – עד שנחלקו האם
34 הולד כשר להקריבו על המזבח, שיחלקו האם להדיוט מותר לאוכלו,
35 שהרי המחלוקת היא האם הולד טרף או כשר. מתרצת הגמרא: אכן
36 המחלוקת היא גם להדיוט, אך התנא העדיף להעמיד את המחלוקת
37 לגבי מזבח, כדי להודיעך בחו דרבי יהושע, דְּאִפִּילוּ לְגַבֵּיהּ נְמִי שְׂרִי
38 [–הוא התיר]. מקשה הגמרא: אדרבה, וְלִפְלִגּוֹ – שיחלקו לגבי
39 אכילה להדיוט כדי להודיעך בחו דרבי אֱלִיעֶזֶר, דְּאִפִּילוּ הֲלֵדִיּוֹט
40 נְמִי אֶסוּר. מתרצת הגמרא: בְּחַ דְּהֵיתִירָא עֲדִיף לִיה – התנא מעדיף
41 להביא חידוש בדעה המתירה, משום שיש בזה חידוש גדול יותר.
42 מסיימת הגמרא: ומה ששנינו ומוֹדִים **בְּבִיצַת טְרִיפָה שְׂאֵסוּרָה**,
43 מדובר בְּסִסְפָּא מֵאֶרְעָא – בתרנגולת שהתחממה מהקרקע והטילה
44 ביצים, ולא התעברה מזכר, ולכך אף רבי יהושע מודה לאסור, דְּהִי
45 חַד גוֹרָם הוּא של איסור, שהרי הביצה נוצרה רק מתרנגולת טריפה,
46 ואין כאן זה וזה גורם.
47 דברי אממר שיש חילוק בין הביצים שהיו בה כשנטרפה לביצים
48 שנוצרו אחר כך, הם רק אם נאמר שטריפה יולדת, שהרי אם אינה
49 יולדת, לא יוצרו ביצים לאחר שנטרפה. הגמרא מביאה מחלוקת
50 אמוראים אם טריפה יולדת, ומחמת כן נחלקו גם בבאור דברי
51 אממר. (בבא בתרא) **אָמַר רַב לֵה בְּרַב אָהָא פֶּר יַעֲקֹב**,
52 שאמר לעיל (33) שטריפה יולדת, וּמִתְנֵי לֵה לְדָאמְיִמר בְּדָאמְרִין –
53 ולכן הוא שונה את דברי אממר כשן שביארנו, שמדובר בטריפה
54 ודאית, ומכל מקום שייך שתטיל ביצים, ויש חילוק בין הביצים שהיו
55 במעיה בשעה שנטרפה לבין הביצים שנולדו אחר כך.
56 אך **רַבִּינָא לֹא סָבַר לֵה בְּרַב אָהָא פֶּר יַעֲקֹב** שאמר שטריפה יולדת,
57 ולכן אינו יכול להעמיד את דברי אממר שנוצרו ביצים לאחר
58 שנטרפה, שהרי אין מציאות כזו. וּמִתְנֵי לֵה לְדָאמְיִמר בְּהָא לִישְׁנָא
59 – ולכך שונה את דברי אממר בלשון הזה, **אָמַר אַמְיִמר**, הֲנֵי בִיעֵי
60 [–הביצים הללו] דְּסִפְקַן טְרִיפָה, דִּשְׁחִילָא קָמָא – הביצים שהיו
61 במעיה כשנטרפה, אף הם ספק טריפה כמותה, ולכך מְשִׁהִינָן לָהּ –

59 עוד מספרת הגמרא: **ההוא גובתא דהנה מעבדא מבי כפי לברא**
 60 – מעשה בקנה של בשר שהיה עובר מן בית הכסות לכרס, וקנה זה
 61 מיותר. **כבר מר בר רב אשי לאכשורה** – להכשיר את הבהמה,
 62 משום שרב הונא מר בר חיאי אמר לעיל שלחלק מהבהמות יש קנה
 63 בשר היוצא מבית הכסות לאיברים הסמוכים לו. **אמר ליה רב**
 64 **אושעיא למר בר רב אשי, אטו בוליהו בחדא מחיתא מהנינהו** –
 65 וכי באריגה אחת ארגת לכולם, כלומר וכי דברי רב הונא מר בר חיאי
 66 נאמרו לכל איברי הבהמה, אלא **היכא דאתמר אתמר** – היכן
 67 ששינוי בפירוש שכך הדרך של חלק מן הבהמות, בזה נאמר
 68 שהבהמה כשרה, והיינו בקנה שיוצא מבית הכסות להמסט, **היכא**
 69 **דלא אתמר לא אתמר** – אך היכן שלא שינוי בפירוש שדרך
 70 הבהמות כן, לא שינוי להתיר, וכגון קנה היוצא מבית הכסות לכרס.
 71 ואם כן אותו קנה של בשר הוא מעי מיותר, וטריפה, שכאילו ניטל
 72 אחד מן המעיים כנגדו.
 73 הגמרא מבררת דין בהמה ועוף שיש להם שני בני מעיים: **העיד נתן**
 74 **בר שילא, רב טבחיא דציפורי** – ראש השוחטים של ציפורי, **לפני**
 75 **רבי, על שני בני מעיים היוצאין מן הבהמה כאחד, שהיא מרפיה**.
 76 והיינו, שתמיד יוצא מהקיבה מעי אחד בראשה, ובבהמה זו יצאו
 77 מהקיבה שני בני מעיים המקיפים את החלב המותר באכילה הקרוי
 78 'כנתא', אחד יוצא בראש הקיבה, ואחד יוצא באמצע הקיבה. ובהמה
 79 זו טריפה היא, שהרי יש לה מעי מיותר, וכל יתר כנטול דמי. **וכנגדו**
 80 **בעוף, אם יצאו שני בני מעיים מן הקורקבן, כשרה, משום שכך דרכם**
 81 **של עופות. מבארת הגמרא: פמה דכריים אמורים שבבהמה טריפה,**
 82 **כשיוצאין בשני מקומות בקיבה, כגון אחד בראשו ואחד באמצעו,**
 83 **אבל אם יוצאין במקום אחד** – סמוכים זה לזה בקיבה, **וכלין עד**
 84 **כאצבע** – וחזורים שני בני המעיים ומתחברים בתוך רוחב אצבע,
 85 **כשרה, וכפי שיתבאר. ופליגי בה רב אמי ורב אסי, אימתי כשרה**
 86 **ביוצאין בני המעיים במקום אחד. חד אמר, הוא דהררי וערבי** –
 87 שכשרה רק אם המעיים חזרו והתערבו יחד בתוך רוחב של אצבע
 88 מהקום שיצאו ממנו, **וחד אמר שכשרה אף על גב דלא הררי**
 89 **וערבי (חזרו והתערבו). מקשה הגמרא: בשלמא למאן דאמר הוא**
 90 **דהררי וערבי, היינו דקתני עד כאצבע, וכפי שותבאר ששני בני**
 91 **המעיים חזורים ומתערבים בתוך רוחב אצבע מתחילת התחלקותם.**
 92 **אלא למאן דאמר אף על גב דלא הררי וערבי, מאי זכלין עד**
 93 **כאצבע.** מתרצת הגמרא: הכוונה שצריך ששני בני המעיים יתחברו
 94 **עד כאצבע מלמטה סמוך לנקב הרעי, כדי שיהא הרעי יוצא ממקום**
 95 **אחד, אך אם חיבורם הוא בפחות מאצבע ממקום יציאת הרעי,**
 96 **הבהמה טריפה.**
 97 שנינו במשנתנו (לעיל נח): **רבי יהודה אומר אם ניטלה הנוצה**
 98 **פסולה.** הגמרא דנה בטעמו: **אמר רבי יוחנן, רבי יהודה ורבי**
 99 **ישמעאל אמרו דבר אחד. רבי יהודה, הא דאמרן, שיעור שניטלה**
 100 **נוצה ורף בהמה שניטל עורה, ומבואר שהוא מחשיב את הנוצה**
 101 **כעור. ורבי ישמעאל, דתנן, רבי ישמעאל אומר, הנוצה מצטרפת**
 102 **לשיעור כזית לגבי פיגול בחטאת העוף, שאם המקריב מלק את**
 103 **חטאת העוף על מנת לאכול כזית בין מהנוצה בין מהעור בין מהבשר**
 104 **לאחר זמנו, החטאת פיגול. נמצא שאף הוא מחשיב את הנוצה כעור,**
 105 **וכרבי יהודה. דוחה הגמרא: אמר רבא, דילמא לא היא, ואינם**
 106 **מודים זה לזה, שעד כאן לא קאמר רבי יהודה תקא שהנוצה דינה**
 107 **כעור, אלא לענין מרפיה, משום דשניטלה הנוצה ליבא מידו (אין**
 108 **דבר) דמנין עליה, ולכן היא טריפה כניטל העור, אבל לענין איפגולי**
 109 **– להצטרף לפיגול, רבי יהודה פרבן כבירא ליה, שהנוצה אינה**
 110 **כעור ואם חשב לאוכלה לאחר זמנו אינו פיגול, משום שנוצה אינה**
 111 **ראויה לאכילה, ואין פיגול אלא בדבר הראוי לאכילה. ועד כאן לא**
 112 **קאמר רבי ישמעאל התם שנוצה כעור, אלא לענין איפגולי, משום**
 113 **שהוא סבר שנוצה ראויה לאכילה, ולכן היא כעור לענין ששייך בה**
 114 **מחשבת פיגול, אבל לענין מרפיה סובר רבי ישמעאל שאפגולי לא**
 115 **מנין – הנוצה אינה מגינה על העוף, ולכן כאשר היא ניטלה, העוף**
 116 **לא נטרף, ואין דינה כניטל העור.**

1 **הני תמרי דבדא –** שהתמרים הללו שהתליעו בכד, ולא ידוע אם
 2 התליעו בעודם מחוברים לעץ, ואם כן התולעת אסורה מפני ששרצה
 3 על הארץ, או שמא התליעו בכד והתולעת לא פרשה מהתמר, ולא
 4 שרצה על הארץ, **לבתר תריסר ירחי שתא** – לאחר שהתמרים היו
 5 בכד שנים עשר חודשי השנה, **שרייין** – הן מותרות באכילה, מאחר
 6 ובדאי נוצרו לאחר שנתלשו, שהרי אם התמרים התליעו במחובר,
 7 הן לא היו חיות עד עכשיו.
 8 הגמרא מביאה כמה זמן חי טוב ויתוש: **אמר רב, לית בקא בר יומא**
 9 **– אין יתוש בן יום אחד, שמין זה אינו מתקיים יום שלם, ולית דידבא**
 10 **בת שתא – ואין טוב בן שנה, לפי שאינו מתקיים שנה שלמה. מקשה**
 11 **הגמרא: אמר ליה רב פפא לאבי, והא אמרי אינשי – והרי אומרים**
 12 **האנשים משל על בני מחוזה שהם מעונגים ושמנים, שב שני אימרא**
 13 **בקתא מפקא –** שבע שנים התנכרה ומרדה אשת היתוש בבעלה
 14 היתוש, **משום דאמרה ליה, חיותיה לבר מחוזה דקתא במיא וסליק**
 15 **ואיברך בסרינין, ואיתבת עליה ופצת מיניה –** שאמרה לו, ראית
 16 בן מחוזה שרוחץ במים ועלה וכרך את עצמו בסדינים, וישבת עליו
 17 ומצצת ממנו את דמו, **ולא הורעת לי שאפשר למצוץ את דמו,**
 18 **ומאחר ובני מחוזה מעונגים ושמנים היא הקפידה כל כך. ואם יתוש**
 19 **אינו חי יום אחד, כיצד נאמר ששבע שנים מרדה בו אשתו. מתרצת**
 20 **הגמרא: אמר ליה אבי לרב פפא, וליטעמיך – ולשיטתך שאתה**
 21 **מבין את המשל כפשוטו, מה תאמר על הא דאמרי אינשי, שיתיה**
 22 **מני פרזלא תלו ליה לבקא בקורנסיה –** משקל שישים מנה של ברזל
 23 תלוי ליתוש בפטיש שלו, והיינו כאשר היתוש נושך את האדם הוא
 24 מכה בו במשקל זה, לשיטתך קשה, **מי איבא –** וכי יש בנשיכתו של
 25 היתוש משקל כל כך גדול, **איהו גופיה במה הוי –** והרי כל משקלו
 26 של היתוש כמה הוא. **אלא בהכרח עלינו לומר שמשל זה נאמר**
 27 **במני דיהו –** במנים של היתוש, שמשקל מנה אצלו הוא כמשקל
 28 מועט אצל בני האדם, **הבא נמי בשני דיהו –** ואם כן גם במשל
 29 הראשון נאמר ששבע שנים היינו בשנים של היתוש, והם כמה רגעים
 30 לפי הזמנים שלנו. אך לפי הזמנים שלנו היתוש אינו חי יום שלם.
 31 הגמרא מבארת דין אבר מיותר בבהמה: **תנן התם (בכורות מ) לגבי**
 32 **מומים הפוסלים מקרבן, בהמה בעלת חמש רגלים, או שאין לה**
 33 **אלא שלש, הרי זה מום, ומשמע שמתרת באכילה להדיוט, ורק**
 34 **לקרבן פסולה משום שהיא בעלת מום. אמר רב הונא, לא שנו**
 35 **שהבהמה אסורה לקרבן ומותרת להדיוט, אלא שחסר יותר ביד –**
 36 **שהרגל החסרה או היתרה היא ברגליה הקדמיות, כלומר שאין לה**
 37 **אלא די אחת או שיש לה שלש ידיים, אבל חסר יותר ברגל – ברגליה**
 38 **האחוריות, מרפיה נמי הוויא ולא רק בעלת מום, ואסורה גם להדיוט.**
 39 **שואלת הגמרא: בחסרה רגל אחורית היא בכלל מה ששינוי (לעיל נח)**
 40 **שמוטת ירך בבהמה טריפה, אך ביתרה רגל אחורית, מאי מעמא**
 41 **היא טריפה. משיבה הגמרא: כל יתר פגמול דמי – אם יש לבעל חי**
 42 **אבר מיותר, הרי זה כאילו חסר לו אותו אבר. ולכן אם יש לה שלש**
 43 **רגלים אחוריות, כאילו יש לה רק אחת, וטריפה.**
 44 הגמרא מביאה אופנים נוספים בענין 'כל יתר כנטול דמי'. מספרת
 45 הגמרא: **ההיא חיותא –** מעשה בבהמה אחת, **דהנה לה תרתי סניא**
 46 **דיבי –** שהיו לה שני מעיים הקרויים 'סניא דיבי', **איתיה (–הביאהו)**
 47 **לרבנא, ומרפיה, מדרב הונא שכל יתר כנטול דמי, וגם כאן נחשבת**
 48 **הבהמה שחסר לה את אותו מעי, וטריפה. מסיימת הגמרא: ואי**
 49 **שפקן להררי –** אם שני המעיים נשפכים אחד לשני, הרי הם כאבר
 50 אחד והבהמה כשרה, שהרי אין לה אבר מיותר.
 51 עוד מספרת הגמרא: **ההיא גובתא דהנה נפקא מבי כפי להובליא**
 52 **–** מעשה בקנה של בשר שהיה יוצא מבית הכסות להמסט, **כבר רב**
 53 **אשי למיטרפה, משום שקנה זה נחשב למעי, ואם כן יש מעי מיותר**
 54 **וכל יתר כנטול דמי. אמר ליה רב הונא מר בר חיאי לרב אשי, אין**
 55 **להטריפה בכך, שהרי כל הני חיוי כריותא –** כל אותם בהמות
 56 הרועות מחוץ לעיר **הכי אית להו –** יש להם קנה זה, ואף על פי
 57 שבהמה זו מהמין הגדלה בעיר, אינה נטרפת, כיון שדרכם של חלק
 58 מהבהמות שיש להם אבר זה.

לפנינו בסימן אחד נאסור אותו באכילה, ולא נתיר שום עוף באכילה
 עד דאיכא בוליהו ארבעה – עד שיהיה לו את כל ארבעת סימני
 הטהרה.
 מתרצת הגמרא: אם כן – אם אכן כל העופות נלמדים מתורים, ועוף
 שאין לו את כל ארבעת סימני הטהרה הרי הוא טמא, יהיה קשה,
 שאר עשרים ושלושה עופות הטמאין דכתב רחמנא למה לי –
 מדוע הוצרכה התורה לפרטם, והלא אין לאף אחד מהם את כל
 ארבעת סימני הטהרה, ומכך שהוצרכה התורה לפרט את כל המינים
 שיש להם רק חלק מסימני הטהרה, מוכח שדורשים בנין אב מנשר
 ולא מתורים, ולכן אמר רבי חייא שרק עוף שאין לו כלל סימני
 טהרה, הוא טמא, אבל אם יש לו סימן אחד (ואינו מאותם המזכרים
 בתורה) הרי הוא טהור.
 מוסיפה הגמרא להקשות: ונלף מיניהו – שנלמד בנין אב מעשרים
 העופות הטמאים וכל העופות המנויים בפרשה מלבד נשר, פרס,
 עוגיה, ועורב, מה התם תלתא ולא אכלינן – כשם שבהם יש
 שלשה סימני טהרה, ובכל זאת התורה אסרה אותם באכילה, אף כל
 תלתא ולא ניכול – אף כל עוף שיש לו רק שלשה סימני טהרה, יהיה
 אסור באכילה, וכל שכן עוף שיש לו רק תרי – שני סימני טהרה,
 ועוף שיש לו רק חד – סימן טהרה אחד, שיהיו אסורים באכילה,
 ומדוע רבי חייא התיר עוף הבא בסימן אחד.
 מתרצת הגמרא: אם כן – אם נלמד מעשרים העופות הטמאים
 לאסור אפילו עוף שיש לו שלשה סימנים, יהיה קשה, עורב דכתב
 רחמנא למה לי – מדוע צריכה התורה לכתוב שעורב אסור
 באכילה, והרי יש לו רק שני סימנים ואפשר ללמודו מקל וחומר,
 השתא דאית ליה תלתא לא אכלינן – עכשיו שיש לנו בנין אב
 מעשרים העופות שאפילו עוף שיש לו שלשה סימני טהרה אסור
 לאוכלו, דאית ליה תרי – עוף שיש לו רק שני סימני טהרה מיבעיא
 – האם צריך פסוק שאסור לאוכלו. ומאחר שהתורה הוצרכה לכתוב
 עורב אף על פי שיש לו רק שני סימני טהרה, בהכרח שלא לומדים
 בנין אב מעשרים העופות הטמאים, ומיושבים דברי רבי חייא, שלמד
 מנשר, להכשיר כל עוף שיש לו סימן טהרה אחד.

דורשת הברייתא בנין אב: מה נשר מיוחד שאין לו אצבע יתרה,
 אין לו זפק, ואין קורקבנו נקלה, והוא דורס ואוכל, ואמרה
 התורה שהוא טמא, אף כל פיוצא בו – הוא הדין בכל עוף שיהיה
 נמצא שאלו תכונותיו, שהוא טמא. אבל עוף שיש לו את אחד
 הסימנים טהור, מלבד העופות המפורשים בתורה.
 הברייתא דורשת דרשה נוספת: ממה שנאמר בתורה שתורים הם
 עופות טהורים, יש לדרוש בנין אב, מה תורין שיש להן אצבע יתרה,
 זפק, וקורקבן נקלה, ואין הם דורסין ואוכלין, והם מהורין, אף
 כל פיוצא פהו – הוא הדין בכל העופות שיש להם את ארבעת
 הסימנים הללו, שהם מהורין. נמצא מבואר מהברייתא שסימני
 עופות הם מן התורה, שהרי הם נדרשו מבנין אב מנשר ומתורים,
 וקשה על מה ששינו במשנה שסימני העוף לא נאמרו מן התורה.
 מתרצת הגמרא: אמר אביי, כוונת המשנה היא, שלא נאמר פירושן
 מדברי תורה אלא מדברי סופרים. דהיינו לא נתפרש בתורה
 בפירוש מה הם סימני הטהרה של העופות, אך ממה שכתבה התורה
 שנשר טמא, ותורים טהורים, וראו חכמים שההבדל בניהם הוא
 ארבעת הסימנים הללו, למדו מכך, שאלו הם הסימנים המבדילים
 בין העופות הטהורים לעופות הטמאים. וכך יש לפרש את המשנה,
 סימני בהמה וזיה נאמרו בפירוש בתורה, אך סימני העוף לא נאמרו
 בתורה בפירוש, אלא רק דרשו אותם חכמים מן הפסוקים.
 הגמרא מביאה את דברי רבי חייא בדין עוף שאין לו את כל ארבעת
 הסימנים: הגני (שנה) רבי חייא בברייתא, עוף הקא לפנינו פסימן
 טהרה אהד, מהור, וכל שכן אם יש לו שנים או שלשה סימני טהרה,
 לפי שאין עוף זה דומה לנשר, ודווקא נשר דלית ליה – שאין לו
 סימני טהרה כלל, הוא דלא תיכול – אותו אמרה התורה לא
 לאכול, הא איכא – אבל אם יש עוף דאית ליה חד – שיש לו סימן
 טהרה אחד תיכול – מותר לאוכלו.
 מקשה הגמרא: מדוע רבי חייא דורש בנין אב מנשר, ומתיר עוף הבא
 בסימן אחד, ונלף מתורין – שידרוש מתורים להיפך, מה תורין
 דאיכא בוליהו – שיש להם את כל ארבעה סימני טהרה, ודווקא
 אותם התירה התורה באכילה, אף הקא נמי – גם כאן בעוף הבא

המשך ביאור למס' חולין ליום שלישי עמ' ב

קשין לה, או אכלה סם המות, כשרה. אבל אם הכישה נחש, או
 שנשכה כלב שושה – כלב שרוח רעה שורה עליו, מותרת משום
 טרפה, ואסורה משום סכנת נפשות. והקשה רב שיבוי, קשיא
 חלתית אחלתית, שבברייתא נאמר אכלה חלתית כשירה, ושמואל
 אמר טריפה, וקשיא סם המות אפס המות, שבברייתא נאמר
 שאכלה סם המוות כשירה ומותרת באכילה, ואילו במשנה נאמר
 שאסורה משום סכנת נפשות. מתרצת הגמרא: חלתית אחלתית לא
 קשיא, כאן בברייתא מדובר בעליון של חלתית, ואף שהם סם המוות
 לבהמה, אינם מטריפים אותה, ואילו כאן בדברי שמואל מדובר
 בקרמין – בגבעולים של החלתית, שמלבד שהוא סם המוות הוא גם
 חד ונוקב את בני המעים, ולכן הבהמה נטרפת. וסם המות אפס
 המות לא קשיא, הא דירה – סם המוות שבברייתא היינו של בהמה,
 אך אינו סם המוות לאדם, ולכן אין סכנה לאדם לאכול את בשרה,
 הא דאדם – ואילו סם המוות שבמשנה היינו כשאכלה סם המוות של
 אדם, ואז יש סכנה לאכול מבשרה. מקשה הגמרא: כיצד אפשר
 לומר שבברייתא מדובר בסם המוות של בהמה, הרי סם המות
 דכהמה היינו הרדופני שכבר נזכר בברייתא, ומדוע הברייתא מנתה
 זאת פעמיים. מתרצת הגמרא: הברייתא מנתה תרי גוויי – שני מינים
 של סם המות של בהמה.
 הגמרא מבררת מהו תיעה: מאי תיעה שהוזכר בברייתא. משיבה
 הגמרא: אמר רב יהודה,

משנה

המשנה מונה מחלות שונות בבהמה שאינן טריפות: אהוות תדם –
 בהמה שנתרבה דמה פתאים וחלתה, והמעושנת – בהמה שנכנס
 עשן בגופה, והמצוננת – בהמה שחלתה מחמת הקור, ושאכלה
 הרדופני, והוא סם המוות לבהמה, ושאכלה צואת תרנגולים, או
 ששתת מים הרעים – מים מגולים ויש חשש שנחש הטיל בהם ארס,
 כשרה ומותרת באכילה. אך אם אכלה סם המות – שהוא סם המוות
 לאדם, או שהכישוה נחש, מותרת משום טרפה, ואסורה משום
 סכנת נפשות, שהרי יש בבשרה סם המוות לאדם או ארס נחש.

גמרא

הגמרא דנה בדין בהמה שאכלה חלתית: אמר שמואל, הלעיטה
 צמח הקרי חלתית, והוא סם המוות לבהמה, מרפה. שואלת
 הגמרא: מאי מעמא שחלתית חמורה יותר משאר מיני סם המוות
 שאינם מטריפים. משיבה הגמרא: דמינפקת להו למעינתה – משום
 שהחלתית מנקבת את המעיים של הבהמה שאוכלת אותה, ולכן היא
 טריפה.
 מקשה הגמרא: מתיב רב שיבוי, שינוי בברייתא, אהוות תדם,
 והמעושנת, ושאכלה הרדופני והוא סם המוות לבהמה, ושאכלה
 צואת תרנגולים, וששתת מים הרעים – מים מגולים, הלעיטה תיעה
 והוא עשב מר מאד, או חלתית, ופלפלין (או פלפלין), וכל אלו